

Téma:

**A 2011-es SZJA-bevallások
összegzése az egyszerűsítés
szempontjából**

Időszak:

2012. június

Dátum:

2012.06.08.



SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY



SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.



STRATEGOPOLIS
KÖRÜMNYEZETIS TÁRSASÁGOK ÉS STRATÉGIAI ELEMZŐ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

A 2011-es SZJA-bevallások összegzése az egyszerűsítés szempontjából

A becslések szerint mintegy 4,6 millió adóbevallást készítő magánszemély öt módon készíthette el az adóbevallását a 2011-es évről¹. Az egyszerűbb lehetőségek bevezetése ellenére, több mint 3 millió ember továbbra is a két leginkább időigényes megoldás közül választott. A kitölthető sorok száma mindkét esetben száznál nagyobb, a kapcsolódó kitöltési útmutató mérete pedig meghaladja a 100 oldalt. Az alábbiakban röviden áttekintjük a bevallási formák főbb jellemzőit.

1. Adónyilatkozat („Söralátét”): Egy rövid bevallás, amelyet a magánszemély tölt ki. Nem választhatja mindenki. A legfontosabb feltétel, hogy az év közben levont adóelőleg ne térjen el az adókötelezettségtől, azaz ne kelljen utólag fizetni, és visszaigényelni se lehessen. Ezen kívül még 13 feltételnek kell megfelelni.

- Az adózó által kitöltendő/kitölthető sorok száma²: 3
- A kitöltéshez szükséges útmutató mérete: 14 oldal
- Az ismeretek megszerzéséhez és a kitöltéshez szükséges idő³: 20 + 20 perc
- Az ilyen típusú bevallást készítők száma és aránya⁴: **20 ezer (0,4 %)**

2. Egyszerűsített bevallás: A magánszemély előzetes nyilatkozata alapján az adóhatóság készíti el az adóbevallást. Ezt visszaküldi a magánszemélynek, aki módosítással, vagy anélkül küldi el az adóhatóságnak a végső határidőig. Nem választhatja mindenki. Azok élhetnek ezzel a lehetőséggel, akiknek munkaviszonyból származó jövedelmük van, illetve ezen kívül néhány elkülönülten adózó jövedelmük (pl. ingatlan átruházásból származó jövedelem).

- Az adózó által (a nyilatkozaton) kitöltendő/kitölthető sorok száma: 16
- A kitöltéshez szükséges útmutató mérete: 10 oldal
- Az ismeretek megszerzéséhez és a kitöltéshez szükséges idő: 20 + 10 perc
- Az ilyen típusú bevallást készítők száma és aránya: **222 ezer (5 %)**

3. Munkáltatói bevallás: A magánszemély kérheti egy nyilatkozaton a munkáltatójától az adóbevallás kitöltését. Nem választhatja mindenki, csak azok, akiknek kizárólag munkaviszonyból származó jövedelmük van.

- Az adózó által (a nyilatkozaton) kitöltendő/kitölthető sorok száma: 1
- A kitöltéshez szükséges útmutató mérete: 8 oldal
- Az ismeretek megszerzéséhez és a kitöltéshez szükséges idő: 20 + 10 perc
- Az ilyen típusú bevallást készítők száma és aránya: **1,2 millió (25 %)**

¹ Forrás: NAV adóstatistikák; a munkáltató bevallás esetében Századvég-becslés

² Az azonosításhoz kapcsolódó személyes adatokon túl.

³ Az elkülönítve jelzett 20 perc annak eldöntéséhez szükséges, hogy az öt bevallástípus közül melyiket választja az adózó.

⁴ Előzetes adatok a június 3-i állapotoknak megfelelően, a munkáltató bevallás esetében becslés szerepel.

4. Csökkentett adattartalmú bevallás: Ez nem egy külön bevallástípus, hanem a teljes adóbevallás egy része. A teljes adóbevallás első lapján kell beállítani, és akkor automatikusan kevesebb lesz a kitölthető és beküldendő sor, illetve oldal. Ennek megfelelően nem mindenki használhatja.

- Az adózó által kitöltendő/kitölthető sorok száma: 166
- A kitöltéshez szükséges útmutató mérete: 141 oldal
- Az ismeretek megszerzéséhez és a kitöltéshez szükséges idő: 20 + 180 perc
- Az ilyen típusú bevallást készítőik száma és aránya: **1,8 millió (39 %)**

5. Teljes adóbevallás: A teljes adóbevallás kitöltése. Ez a módszer mindenki számára elérhető. Ez azonban nem jelenti azt, hogy csak a bonyolult jövedelemszerkezettel rendelkező adósok választják ezt a módszert. Ha valakinek nagyon egyszerű adóbevallást kell készítenie, de nem jelzi az adóbevallás első lapján ezt, akkor az ő bevallása is teljes adóbevallásnak számít. Előzetes becsléseink szerint fél milliónál kevesebb azoknak a száma, akik a bonyolult jövedelemszerkezet miatt valóban kénytelenek a teljes adóbevallást kitölteni, a csökkentett adótartalmú helyett.

- Az adózó által kitöltendő/kitölthető sorok száma: több mint 300
- A kitöltéshez szükséges útmutató mérete: 166
- Az ismeretek megszerzéséhez és a kitöltéshez szükséges idő: 20 + 300 perc
- Az ilyen típusú bevallást készítőik száma és aránya: **1,4 millió (31 %)**

Következtetések:

- Az adózók terheinek csökkentésére irányuló cél elérése érdekében **nem akkor** tesszük a legnagyobb lépést, **ha az egyes bevallási kategóriákon belüli további egyszerűsítésekre koncentrálunk, hanem ha az adózókat az egyszerűbb bevallási kategóriák felé tereljük.** A bevallási kategóriákon belüli egyszerűsítés szabályozási kérdés, ezért a NAV önmagában ezen a területen egyszerűsítést nem tud elérni.
- **A bevallási kategóriák közötti „áttereléssel” jelentős adózói tehercsökkenést realizálhatunk. A valódi könnyítést az jelenti, ha a bevallás kitöltését nem az adózóknak, hanem másnak (adóhatóságnak vagy munkáltatónak) kell elvégeznie.** Ezáltal ugyanis jelentősen csökken a pontos kitöltéshez szükséges információk beszerzésére fordított idő, és az adózó csak „jóváhagyja” a más által elkészített bevallást. Ez egyrészt szabályozási kérdés, hiszen a 2. és 3. kategóriát potenciálisan igénybe vevő adózói kör a jogszabályi feltételek lazítása révén tovább bővíthető, másrészt viszont **szabályozáson túli eszközökkel is elérhető, hogy az adózók nagyobb százaléka válassza az egyszerűbb bevallási kategóriákat.** [A megoldás összhangban áll a fejlett adórendszert működtető észak-európai országok gyakorlatával, ahol az adóbevallások jelentős többségét az adóhatóság tölti ki.]

A fenti két következtetés egyértelműen mutatja, hogy **számottevő tehercsökkentés nem a „sörálátét” (1-es) típusú adóbevallást kitöltők, hanem az adóhatóság (2-es) vagy a munkáltató általi kitöltést igénylő (3-as) bevallási kategóriákba kerülők arányának növelésével érhető el.** A legfontosabb jövőbeli kormányzati vállalás tehát az lehet, hogy az adózók minél nagyobb százaléka a 4. és 5. bevallási kategóriából a 2. és 3. bevallási kategória felé terelődjön.

A **2. bevallási kategóriát választók számának növelése érdekében** felmerülhet, hogy egyrészt jogalkotás útján növelni szükséges azon jövedelemtípusokat, amelyekről az adóhatóságnak tudomása van, másrészt az adóhatóság olyan esetekben is vállalja az adóbevallás részleges kitöltését, amikor egyes jövedelemtípusokról az adózónak kell adatot szolgáltatnia. Ekkor az adóhatóság megküldi az adózónak az adóbevallás-tervezetét, amelyet az adózó kiegészít, és a tényleges bevallás a visszaküldéssel áll össze. A **3. bevallási kategóriát választók számának növelése érdekében** pedig felmerülhet, hogy a munkáltató olyan esetekben is kitölthesse – az adózó adatszolgáltatása alapján – a bevallást, amikor az adózó nem csak a munkáltatótól származó bevétellel rendelkezik.